

Asia: VN/13118/2024

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

MIELI ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta. Keskeisenä toimenpiteenä on lyhentää kotoutumislain mukaista valtion toimeentulotuesta maksamaa korvauksen enimmäisaikaa kolmesta vuodesta yhteen vuoteen.

MIELI ry:n näkemyksen mukaan korvauksajan lyhentäminen ei tule nopeuttamaan työllistymistä tai vähentämään toimeentulotuen tarvetta kohderyhmällä.

MIELI ry huomauttaa, että kotoutumisen vaiheisiin sekä työllistymisen mahdollistamiseksi kuuluu olennaisena osana kielen oppiminen. Tällä hetkellä kuitenkin kotoutumiskoulutukseen pääsyä voi joutua odottamaan hyvin pitkiä aikoja. Ensimmäiseksi tulisi nopeasti purkaa näitä kotoutumisen kielikoulutuksen pullonkauloja kuten pitkää odotusaikaa kielikoulutukseen. Sen sijaan kotoutumisajan lyhentäminen esitetyillä toimenpiteillä heikentää kuntien ja hyvinvointialueiden palveluja ja vaikeuttaa mahdollisuutta kielen opiskeluun. Hyvä suomen kielen taito on edellytys lähes kaikelle työllistymiselle.

MIELI ry huomauttaa, että kotoutumisvaiheeseen kuuluu olennaisena osana myös kotoutuminen uuteen ympäristöön ja maahan. Huomiota tulee erityisesti kiinnittää mielenterveyden näkökulmaan. Useilla pakolaisilla on taustalla traumaattisia kokemuksia, jotka vaikuttavat sekä psyykkiseen että fyysiseen hyvinvointiin. Lisäksi kansainvälistä suojelua saaneilla on usein muita pitkäaikaissairauksia tai fyysisiä vammoja, jotka vaativat kuntouttamista. Erityisen haavoittuvassa asemassa olevilla ihmisillä myös kotoutumisajan tarve on pidempi. On erittäin tärkeä kiinnittää huomiota yksilöllisiin lähtökohtiin ja elämäntilanteeseen. Ihmisillä voi olla hyvin erilaisia perhetilanteita ja koulutustaustoja; esimerkiksi luku- ja kirjoitustaidottomuus tulee huomioida kotoutumisajan pituudessa. Kotoutumisajan lyhentäminen lähtökohtaisesti kaikilta asettaa ihmiset eriarvoiseen asemaan.

On hyvä myös kiinnittää huomiota siihen, miten tilapäistä suojelua saavien tilannetta toimeentulotuen näkökulmasta tullaan huomioimaan: heillä ei ole nyt oikeutta työmarkkinatukeen ja näin ollen he ovat perustoimeentulotuen varassa.

Erityisiä haasteita hallituksen esitys tuottaa kunnille ja hyvinvointialueille, jotka esityksen toteutuessa eivät saa jatkossa asianmukaista korvausta valtiolta. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä on jo nyt hyvin kuormittunut ja hyvinvointialueiden taloustilanne vaikea. Tämä tulisi tunnistaa valtion toimenpiteissä eikä vaikeuttaa esityksen kaltaisilla epärealistilla toimenpiteillä kuntien ja hyvinvointialueiden tilannetta.

Vesikansa Sanna
MIELI Suomen Mielenterveys ry - Kriisitoimintojen johtaja